

Glimtar ur Vängekörens historia

Birger Carlsson

Varje på djupet upplevd sann musik, vare sig profan eller kyrklig, vandrar på den höjden, där konst och religion alltid kan mötas. (*Albert Schweitzer, dubbeldoktor, afrika-missionär och organist*).

Körsången i Sverige har blivit en folkrörelse. I Uppsala lär det finnas 195 körer, av vilka åtskilliga har mer än hundra års verksamhet bakom sig. I Vänge har det funnits en kör mer sedan än ett halvsekel.

Omkring 1930 tjänstgjorde i Vänge en mycket sångintresserad präst, Torsten Lindh. Under 1920-talet vikarierade han för prästen Torsten Ysander, sedermera biskop, och han samlade en kör, som var verksam åtminstone fram till 1932 då Adolf Murray blev församlingens kyrkoherde.

Förmodligen låg det egentliga körarbetet nere tills kantor Einar Einestam flyttade från Knutby till Vänge och genast tog upp körarbete här. Detta berättar Hugo Sannervik, som tillhörde kören i cirka 40 år.

En av eldsjälarna i denna kör var Gösta Lindgrens mor Stina. Gösta berättar: ”Stina blev tidigt medlem i Filharmoniska Sällskapet i Uppsala under Hugo Alfvéns ledning. 1904-1912 var han körens ledare. Det hände att Stina på grund av olämpliga tågtider fotvandrade sträckan Brunna-Uppsala. Mor träffade far genom sången, kan man säga. Han hade kommit till Vänge för att hälsa på en kurskamrat på Fiby gård, Paul och Märta Risberg, och i samband härmed bevista ett bröllop i Vänge kyrka. Från läktaren sjöng då mor ’To maa man vaere’, och då fastnade han för både henne och sångrösten. Från 1922 till 1961 tillhörde hon Vänge kyrkokör med undantag för de åtta år familjen var borta från Vänge. Före giftermålet 1915 var hon ofta med och anordnade så kallade Upplandsaftnar i kyrkskolan i Vänge, där hon ofta sjöng solo. Efter återkomsten till Vänge 1931 är det åtskilliga julmorgnar hon sjungit ’Stilla natt’ från läktaren fram till sin död i april 1961. För övrigt hade hon bestämt sig för att delta i en körstämma i Uppsala just den dagen hon dog.”

1938 tog kantor Einestam upp körarbetet i Vänge. Stommen blev makarna Einestam med döttrarna Ann-Marie och Ulla och sedermera sonen Torsten. Vidare deltog fru Anna Einestams syster Märta med make Johan Andersson och sonen Bo, som senare blev kantor i Knutby. Vidare deltog också ibland Ann-Maries

blivande make Lars Carlzon, sedermera biskop i Stockholm. Andra trogna körmedlemmar var Gertrud Rosenlund, Gertrud Gisslow, Ingegerd Rohlin, Helge Johansson, Ingemar Quennerstedt, Anna Haag, Dagmar Holmgren, Gösta Berglund, Ulla Holmlund, Eva Haag Falk och Ruth Gustavsson. Slutligen kan nämnas läraren Cecilia Bergkvist, som verkade som lärare i Vänge från 1901 och deltog i körsång i Vänge ända tills hon slutade sin tjänst omkring 1937.

Under 20 års tid verkade Einestam som kantor och körledare fram till 1959. Därefter växlade körledarna ofta. Följande kantorer ledde kören under kortare perioder: Arvid Höglund, Margit Gummesson, Bengt Ekström och Ragnar Thunholm. Som ordförande i kören har följande personer fungerat: Gertrud Rosenlund (1953-59), Arne Pettersson (1967-68), Carl-Gunnar Hagman (1968-76), Gösta Berglund (1976-86), Börje Grönberg (1986-91) och Inga-Kari Littmarck (1991-93).

Jag började som körledare 1967. I samband därmed ändrades körens namn till Vänge hembygds- och kyrkokör.

Som hembygdskör har vi fungerat bl.a. vid högtidligheten vid ”kommunstenen” vid Borgberget i Åland i september 1970, då Norra Hagunda kommun övergick till Uppsala kommun. Vi minns också vårkonserterna på Hagundagården, valborgsmässofirandet på ången nedanför kyrkan och allsångskvällar för att nämna några ”profana” sångtillfällen.

Men körens huvudsakliga uppgift har ju varit att berika gudstjänsterna med sång. Varje januari lämnar kantorn en redogörelse för det gångna verksamhetsåret och där berättas t. ex. att kören medverkat vid 15-20 sångtillfällen, haft 15-22 medlemmar, upp till 40 övningar, sjungit cirka 60 sånger under ett år, sjungit samman med övriga pastoratskörer (Läby, Åland, Skogs-Tibble och Järlåsa) sjungit samman med kontraktets 19 församlingars körer i Rasbo, Björklinge, Bälunge och vid ett tillfälle Domkyrkan. Så har vi deltagit i större samlingar som i Tierp, Norrtälje och Uppsala s.k. landskapsdagar eller rikskyrkosånghögtider. En stor högtid var återöppnandet av domkyrkan efter den fyraåriga renoveringen då Norunda kontrakt fick en

Birger Carlsson

egen avdelning i den stora kören från hela Ärkestiftet. En annan minnesrik högtid var uppförandet av delar av Händels Messias i Fyrishallen med 3000 sångare. En upplevelse var också den stora körstämman i Skinnskatteberg med deltagare från hela landet. Vid några tillfällen har kören samlats till en eller flera övningsdagar t. ex. på Kaplansgården i Gamla Uppsala eller tillsammans med Ärentunakören på Undersvik.

Besök på Operan och Berwaldhallen är också exempel på aktiviteter, som berikat vår kör. Men tyngdpunkten i körarbetet har självfallet legat hemma i församlingens egna gudstjänster, och då måste jag nämna Adventskonserten 3:e söndagen Advent, då kören med Backaensemblens fina medverkan sjungit de gamla julsångerna och carols med flera sånger från olika tider. Eftersamlingen hemma hos Kerstin och Gösta Berglund med musik av Inge Thorson, Anna Thorson, Backa Mikael Eriksson och Gerd Backa Eriksson hör till de musikupplevelser vi aldrig glömmer.

Under ett flertal år samlades barn, ungdomar och äldre till 'Hela kyrkan sjunger'. Då var hela koret fullt av sångare och musikanter av alla åldrar. Ungdomskören Korsdraget och Brunnaensemblen deltog och hela kyrkan var med 'på noterna'. Här skall nämnas den stora insats, som Inger Rudin och Peter Melin gjorde för ungdomssången. Korsdragets sång låg i mycket hög klass.

Vängekören har firat 40-årsjubileum 1979. Då deltog bl.a. kantor Einestams änka Anna och sonen Torsten. Vid 50-årsfirandet 1989 berättade Hugo Sannervik körminnen. Kantor Henrik Edström, som då var församlingens kyrkomusiker ledde kören i bl.a. Öhrwalls arrangemang av julvisorna i Pia Cantiones med ackompanjemang av Inge Thorsons ungdomsorkester 'Camerata Upsaliae'.

En kör har inte bara en musikalisk funktion i en församling, den sociala delen är också viktig. Där har resor stor betydelse. Vår 'ständige' sekreterare Millan Ströbeck har i protokollsboken givit oss intressanta reseskildringar. Här skall bara nämnas några av resmålen under gången tid: tre Ålandsresor, flera besök i Dalarna, Birka på Björkö, en minnesvärd vandring i våtmarkerna på Flororna en rekordvarm augustidag, bruksresor i Västmanland, Tivedens mörka skogar, Roslagen, Västergötland, Stockholms omgivning och Vingåkersbygden.

Må så Vängekören alltfört samla sångglada människor till glädje och fromma för bygden och kyrkan.

Att sjunga i kör, att bygga tillsammans en värld av sång för andra, att mitt i allvaret kunna leka med varandra i stämningar, i klanger, i själarnas gemenskap, klädd i sköna toner, det är att leva, det är harmoni.

(Bo Setterlind).